

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

9. De venialibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

ad interficiendum autem, cum sciret probabiliter hominem inde interficiendum, non peccaret: quod est, absurdissimum, loquitur autem conclusio de nocumento, quod non posset directe intendi absque peccato, alia enim nocumenta non faciunt ad rem.

Probaturs secunda pars quia prorsus perinde est quod aut quomodo sequatur quantum ad presens, modo tamen quod sit securum non dependeat à libera voluntate eius, cui fit; quod addo quia si sic, non semper tenebitur quis ad ipsum vitandum seu ad non faciendum id, ad quod sequitur illud nocumentum, quamvis alias sequeretur; quia ille tunc non censetur causa, cui moraliter possit imputare detrimentum ille cui fit, sed sibi ipsi potius debet ipsum imputare cum non obstante actione inferentis nocumentum, potuerit impedire ne sequeretur, ut supponitur: neque enim applicans causam aut formaliter aut virtualiter intendit illud detrimentum, non quidem formaliter, ut supponitur, nec virtualiter, quia non obstante actione sua, scilicet effectum posse non sequi, nec securum, nisi alter libere determinaret se, unde potius actio ipsius est conditio siue qua non, quam causa.

58. *Et hinc sequitur* quod mulier ornans se iuxta suum statum & egrediens ad sua negotia pertractanda, aut ad iustam recreationem, saltem vtilem, quamvis possit timere alios ex prava dispositione peccandi inde ansam capturos, non peccet; & idem est dicendum de mercatore exponente suas merces emptioni, etiam male usuris; de locante aedes meretricibus, usurariis, Cauponariis, de seruo præparante hero cibos, quibus scit eum usurum tempore prohibito; de fabricante arma, quibus milites utantur in bello iniusto & similibus. Et quidem quantum ad non peccandum propter nocumentum hoc modo securum, perinde est an actio, ad quam sequitur sit peccaminosa, an non, quidquid dicant aliqui Auctores, quia ut participet maliciam ex nocumento; consideratur præcise quatenus causa est, perinde autem actio mala aut bona est causa huiusmodi nocumenti.

Dices contra hæc: tenemur ex charitate præferre malum spirituale proximi bono temporali nostro: ergo ob bonum temporale non debemus concurrere ad malum spirituale proximi; & consequenter falsa est doctrina hic tradita.

Respondetur distinguendo antecedens: quando non dependet à libertate ipsius proximi illud vitare, transeat; quando sic, negatur vniuersaliter loquendo, quidquid sit de aliquo casu particulari, de quo ex natura ipsius facile iudicari poterit, an sit excipiens ab hac doctrina, nec ne.

Aduerto autem breuiter ut actus participet maliciam ex damno sequenti, non debere directe intendi ipsum damnum, sed sufficere quod ponatur causa, ex qua videtur securum: vel quod non adhibeatur debita diligentia ad illud cauendum; quod si ponatur causa, ex qua videtur securum, dicitur quis virtualiter illud velle; si vero non adhibeatur debita diligentia, dicitur interpretatiue ipsum velle, & hoc quidem vltimum spectat ad nomen. Reliquum patet ex terminis.

QVÆSTIO VIII.

Utrum aggrauetur peccatum ex circumstantia personæ offendentis & offensa.

CONCLUSIO I.

Peccatum aggrauatur ex dignitate personæ offendentis & offensa. 59. *Aggrauatur peccatum ex dignitate personæ offendentis & offensa* cognita, est communis, & probatur quia quo dignior est persona, eo strictius tenemur eam reuereri, ceteris paribus, & famam ac reputationem ipsius non lædere, ut patet ex terminis, & hinc aliqui inferunt, sed male, ut ostenderetur aliàs, peccata mortalia omnia esse infinita grauitatis, quia offenditur iis Deus, qui est infinita dignitatis.

Dixi autem: *ceteris paribus*, & sic etiã intelligenda est conclusio, quia aliæ circumstantiæ possunt id impedire: nam si quis interficeret peccatorem, cum non deberet, grauius peccaret quam si interficeret iustum, quia circumstantia damni mortis æternæ peccatoris præualeret circumstantiæ dignitatis iusti: & similiter iniuriās Patrem grauius peccat, quam iniuriās alium eo digniorem, quia obligatio filii erga Patrem, & maior coniunctio ipsius cum

illo præualeret circumstantiæ dignitatis alterius.

CONCLUSIO II.

60. *Gravitas peccati crescit ex dignitate personæ peccantis cognita ceteris paribus.* Hæc etiam est communis & probatur quia ex illa dignitate oritur obligatio maior ad non reddendum se peccato indignum, nec reddendi se ingratum ei, à quo recepit dignitatem. Nec restringenda est hæc conclusio, ut facit D. Thomas, ad peccata ex deliberatione, quasi non comprehenderet etiam peccata ex surreptione, modo surreptio non sit talis, ut excludat cognitionem omnem dignitatis personæ; quia est eadem ratio de omnibus: Dixi autem in conclusione, *ex dignitate cognita*, quia sicut non peccaret villo modo nisi cognosceret maliciam; ita non potest augeri malicia nisi cognoscatur quod augeatur; non potest autem cognosci quod augeatur ex dignitate personæ peccantis, nisi cognoscatur dignitas eius.

QVÆSTIO IX.

De peccatis venialibus.

Go de his non solum, ut melius intelligatur quænam peccata sint mortalia; sed etiam quia ipsamet sunt aliquod impedimentum beatitudinis, etiam naturalis. Per peccatum mortale autem intelligo illud, quod priuat hominem gratia sanctificante, & iure omni ad vitam æternam, redditque ipsum obnoxium pœnis æternis. Per veniale vero illud, quod non facit hoc.

CONCLUSIO I.

61. *Dantur peccata mortalia præscindendo à conditione personæ, hoc est, siue persona illud committens sit fidelis, siue infidelis: siue iusta siue iniusta, reprobata vel prædestinata.* Hæc est communis & certa ex principiis fidei contra Vicleum, qui sola reprobatorum peccata existimauit mortalia; & contra Lutherum, Melancthonem, Ruceram, qui nulla peccata fidelium putauerunt esse peccata mortalia præter infidelitatem. Probaturs *Rom. 1.* Vbi enumeratis aliquibus peccatis adiungit Apostolus: *Qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt*: ergo illa peccata à quacumque persona fiunt, sunt mortalia, sed ex illis aliqua fiunt à non reprobis, & aliqua non sunt infidelitas: ergo idem colligitur manifeste ex 1. Cor. 6. ad Gal. 3. ad Ephes. 5. 1. Ioan. 3. Matt. 18. & 25.

Confirmatur quia David erat fidelis & prædestinatus: sed interficiendo Uriam, & concupiscendo uxorem eius, peccauit alio peccato quam infidelitatis; unde & cum ipse dixisset, magna sine dubio cordis compunctione & penitentia: *Peccati. Nathan respondit Dominus quoque transiit peccatum tuum*, ludicrum autem esset dicere quod tum non peccauit nisi venialiter, sed non liber hæreret in re clara.

CONCLUSIO II.

62. *Dantur peccata venialia.* Hæc est etiam communis, & patet ex 1. Ioannis 3. *Si dixerimus quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est.* Certum enim videtur, quod non loquatur de peccatis mortalibus, absit enim quod ipse & alii iusti, cum quibus ibi loquitur, non possent absque mendacio dicere quod non habuerint peccata mortalia.

Confirmatur ex S. August. in illud Ioannis 13. *Qui lotus est, non indiget nisi, ut pedes lauet*, ubi dicit: *quoniam qui iam à peccatis mortalibus mundatus est, tantum indiget detergere puluerem venialium peccatorum adhaerentem pedibus.*

Confirmatur secundo, ex Concilio Mileuit. c. 6. 7. & 8. damnante negantes peccata in iustis: sed certum est quod non habeant mortalia: ergo dantur venialia. Verba Concilii sunt: *Si quis dixerit in iustis non esse peccata, & iustos vere non dicere: Dimitte nobis debita nostra; aut dicere hoc pro alienis peccatis, non pro suis, anathema sit*, & hoc ipsum docet Concilium Tridentinum, ait enim sess. 6. c. 2. *Licet in hac mortali vita quantumvis sancti & iusti in leuia saltem & quotidiana, qua etiam venialia dicuntur, peccata cadant non propterea desinant esse iusti.* Non probat hanc conclusionem ratione naturali; quia hæc non attingit perfecte differentiam horum peccatorum secundum quod mortalia excludunt à vita æterna, & addunt pœnis æternis.

ff Qua

Quæ obiciunt hæretici intelligenda sunt de mortalibus.

Dices Christus Mat. 5. ait: Qui soluerit unum de mandatis minimis minimus vocabitur in regno celorum, ergo quæcunque transgressio mandatorum est mortalis; & consequenter non dantur peccata venialia.

Respondeo negando secundam consequentiam, quia peccatum veniale non est transgressio ullius mandati: & si quæras cur ergo dicit esse mandatum aliquod minimum.

Respondeo, id dici ob humilitatem, & quia parui æstimabantur à sapientibus huius mundi.

Obicies præterea: si daretur aliquod peccatum veniale maxime mendacium officiosum aut iocosum: sed hoc non videtur esse veniale: ergo probatur minor, quia illa malicia non videtur venialis, quæ non posset committi propter maximum bonum, ut verbi gratia, propter conuersionem integræ nationis ad fidem, aut liberationem totius mundi à damnatione æterna: sed huiusmodi est mendacium: alias posset aliquando absque peccato committi contra omnes Theologos: ergo.

Respondeo negando minorem cum maiori probationis: quia non ex gravitate sua particulari supra alia peccata hoc habet, sed ex necessaria coniunctione malitiæ cum ipso, seu ex inseparabilitate eius ab ipso: nam hoc ipso quod necessario habet maliciam, quamvis venialem, non potest licite committi, quia alias non necessario haberet malitiam, & quod hinc non debeat esse necessarium haberet malitiam, & quod hinc non debeat esse censendum mortalis malitiæ patet; quia si Deus prohiberet alicui sub pœna temporali furari obolum; etiamsi conuerti posset totus mundus, non liceret id facere & tamen non esset maliciæ mortalis: ergo idem dicendum in proposito.

CONCLUSIO III.

63. *Nulla peccata venialia sunt talia ex natura sua, quin possint prohiberi sub pœna peccati mortalis & reddi mortalia, unde quod sic non prohibeantur oritur ex bonitate & misericordia Dei.* Hæc est conformis sententiæ Rossensis, Gersonis, Almaini, quæ communiter ab Authoribus reicitur, quamvis hanc neminem credo posse negare.

Nulla venialia sunt quæ non possent prohiberi sub mortali.

Probatur prima pars primo quia posset à Deo sic prohiberi, actio, quæ alias esset bona, aut indifferens ex natura sua, ut patet in prohibitione pomi vetiti, cuius comestio, nisi sic prohiberetur, posset esse tam bona, quam quæcumque alia comestio aut actio: ergo à fortiori potest quodcumque quod est ex natura sua alias peccatum veniale, prohibere sub mortali.

Confirmatur quia inter aliqua peccata, quæ sunt mortalia de facto, & alia, quæ non sunt, non est talis differentia seclusa prohibitione, ob quam illa possit sub mortali prohiberi & hæc non: ergo cum illa sint sic prohibita, hæc prohiberi possunt. Probatur antecedens quia certe non est talis differentia inter furtum assis, aut cuiuscunque quantitatis maximæ, quod non est mortale, & furtum scuti aut cuiuscunque quantitatis minimæ, quod est mortale, ut patet ex terminis.

Dei misericordia ascribendum quod quæ sunt venialia non sunt mortalia.

Hinc patet secunda pars, quia cum simus tam fragiles & procliuvi ad cadendum in defectus illos leues, omnino magnæ Dei misericordiæ ac bonitati ascribendum, est quod non obligauerit sub mortali ad illos vitandos. Vide plura in Commentario.

64. *Obicies*: non constat nobis de ordinatione particulari Dei, quæ voluit illa peccata, quæ de facto habentur pro venialibus, prohibere sub pœna tantum temporali, & alia sub æterna: ergo non habent venialia & mortalia esse talia ex ordinatione diuina, sed potius ex natura.

Confirmatur quia sæpe ex arbitrio prudentis viri colligitur aliquid esse veniale tantum peccatum aut mortale, de quo aliàs dubitaretur: sed hoc arbitrium non fundatur in cognitione aliqua, quæ haberetur de ordinatione diuina sed in natura rei: ergo ex natura rei sunt talia, aliàs arbitrium esset malum & non esset consequenter amplectendum.

Respondeo negando antecedens: nam ex quocumque capite constat aliqua esse mortalia & alia venialia, constat de proportionata ad hoc ordinatione diuina, & certe aliàs constare non posset illa esse mortalia aut venialia.

Iuxta quod nego etiam minorem Confirmationis: nam si esset aliud fundamentum ex natura rei præter ordinationem diuinam, maxime maior aut minor gravitas malitiæ, quam haberent aliqua peccata ex natura sua: sed hæc non sufficeret, quia tam inter ipsa mortalia, quam inter venialia datur maior ac minor gravitas, tam intra eandem speciem, quam in diuersa specie.

65. *Obicies secundo* quemadmodum est grauis aliqua iniuria ex natura rei, quæ tollit amicitiam cum Deo, & priuat iure ad beatitudinem: ita potest dari aliqua leuior quæ hoc non facit: sed hæc erit venialis ex natura sua & illa mortalis: ergo.

Respondeo primo quamuis totum concederetur, nihil haberi inde contra conclusionem, quia non sequeretur quin illa ipsa, quæ ex se essent venialia, posset prohiberi à Deo sub mortali.

Respondeo secundo distinguendo consequens: ergo dantur aliqua, quæ ex natura sua sunt mortalia & aliqua leuia, concedo consequentiam; ergo omnia quæ sunt de facto mortalia & quæ sunt venialia sunt talia ex natura sua: nego consequentiam. Itaque quamuis aliqua peccata mortalia ex natura sua sint talia, nimirum odiū Dei, aut blasphemia, quæ directe sunt contra ipsū Deū & alia non sunt, nimirum quæ non sunt directe ex natura rei contra Deum; tamen quod homicidium, aut furtum graue, aut fornicatio sunt peccata mortalia; furtum vero leue & mendacium sunt venialia, non habetur ex natura rei sine prohibitione aliqua particulari.

66. *Obicies tertio* ex Vasque: Volitio Dei est suam & propria essentia, quæ non dicitur magis aut minus diligere res; neque vnā odio habere, & aliam diligere ex eo, quod ipsa in se diuerso modo se habeat, sed ex diuersitate rerum, unde si res est in se magni momenti & ad eam referatur essentia per modum odij, non poterit non magno odio erga eam ferri: si parui paruo: ergo dantur aliqua peccata mortalia ex natura sua, nimirum illa, quæ Deus magno prosequitur odio; aliqua venialia, nempe ea, erga quæ paruum odium gerit: nam aliàs Deus æqualiter ea odio haberet.

Respondeo negando quod Deus, quamuis volitio ipsius sit sua essentia, in quocumque sensu hoc verum esse possit, non possit eandem rem ita disponere ut magno odio, vel paruo eam prosequi possit, pro ut de ea ordinauerit; nam certe comestionem pomi vetiti de facto ita disposuit, ut magno odio eam prosecutus sit, quam tamen sic disponere potuisset, ut vel paruo vel nullo eam odio prosequeretur, imo sic ut omnino placeret, sicut placeret comestio aliorum Paradisi fructuum. Quod si non posset res magno vel paruo odio prosequi nisi iuxta magnitudinem malitiæ, quam haberent ex natura sua, profecto nunquam possemus colligere quod omnia, quæ dicuntur mortalia, habent tantam maliciam ut Deusea magno odio prosequeretur, & alia, quæ sunt venialia, paruo.

67. *Et si quæras*, unde constet quænam peccata ordinauerit Deus sub pœna peccati mortalis, quænam sub venialibus; aut unde constat talis ordinatio Dei, ex qua hoc dependet: nam quod ad furtum attinet, videtur vniuersaliter æque prohibuisse in Decalogo omne furtum, unde si ex natura rei non sit differentia inter furta ad hoc sufficiens, aut omnia erunt mortalia, aut omnia venialia, quorum vtrumque est absurdum, & idē dicendum de mendacio & plurius similibus. Ego candide fateor hanc difficultatem superare meas vires, neque enim, ut dixi, inuenio ex natura rei inter ea, quæ sunt peccata mortalia & venialia, loquēdo præsertim de illis, quæ non sunt immediate contra Deū, tantū discrimē, ut aliqua possint dici esse mortalia, alia venialia. Dico tamē illa esse reputanda mortalia, quæ constat esse prohibita sub

Quænam peccata mortalia, quænam venialia.

sub pœna æterna, vel ex scriptura vel ex traditione; & illa venialia, quæ conitatur non esse sic prohibita; nec habere æqualem gravitatem cum sic prohibitis; ad quod iuvat multum communis virorum doctorum ac bonorum confirmatio, quæ fundari possit in traditione à tempore latæ legis ad nos transmissa, aut in revelationibus particularibus voluntatis Dei aliquibus fide dignis communicatis. Ad id etiam conducit cognoscere defectus ordinarios & quotidianos, qui in ipsos iustos cadere solent, nam illi veniales erunt & tales iudicari possunt probabiliter, quæ non videntur esse grauioris malitiæ; nisi constet de opposito.

CONCLUSIO. IV.

Supposita 68. *Supposita prohibitione & ordinatione, quæ de facto ordinatio est, peccata venialia sunt talia ex natura sua ita, ut non possint esse peccata venialia, sed Deus propter illa punire pœna æterna sensus, aut damni, aut subtractione gratiæ sanctificantis.* Hæc est iuxta communem sententiam, & credo eam non negari ab Authoribus citatis pro præcedenti conclusione, quod si ita sit, non erit vlla controuersia realis inter eos & Doctores communiter, quamuis in verbis dissentire videantur.

Probat quia aliis non essent venialia, sed mortalia: huiusmodi enim appellamus, quæ digna sunt ex se tali pœna, quamuis sic non punirentur actu.

Obiicit, Sanctus Basilii, in regulis minoribus ad interrogationem 293, dicit: *Primum quidem illud scire conuenit differentiam hanc maiorum ac minorum peccatorum nunquam in nouo testamento reperiri: si quidem una est & eadem sententia aduersus qualibet peccata cum Dominus dixerit: Qui facit peccatum seruus est peccati.*

Respondeo ex hoc loco colligendum, si ut sonat, intelligitur, quod non darentur vlla venialia, neque quidem ex misericordia Dei; quia videtur significare quod non sit vsus vlla tali misericordia. Itaque intelligendus est Basilii loqui de mortalibus: loquebatur enim contra aliquos, qui existimabant aliqua peccata mortalia, ut pote aliis leuiora, non esse plectenda pœna æterna aut non requirere magnam poenitentiam; Vnde negatur consequentia.

Obiicit secundo Chrysostomum hom. 40. de leuib. peccatis dicere non esse leuius peccatum furari duos obolos, quam magnam auri quantitatem.

Respondeo cum loqui de furante duos obolos cum animo furandi plura. Cæteri Patres, qui dicunt nulla peccata esse leuia, intendunt tantum non esse leuia, hoc est contemnenda, sed valde cauenda, quia iuxta scripturam *qui modica spernit paulatim decidet*.

Quæres: an peccatum veniale sit contra præceptum: an vero contra consilium.

69. Respondeo quæstionem esse de nomine, & si intelligatur per præceptum id, quod inducit obligationem pœnæ æternæ, non erit contra præceptum: si vero intelligatur quod inducit aliquam pœnæ obligationem, erit contra præceptum: similiter si per consilium intelligatur suasio non inducens obligationem, non erit tantum contra consilium, quia est aliqua obligatio nõ peccandi venialiter, si vero intelligatur ordinatio inducens aliquam obligationem; sed non pœnæ æternæ: erit contra consilium. Parum autem refert quid dicatur.

70. Quæres secundo an conueniant vniuoce in ratione peccati; ut sic: & an distinguantur specie.

Respondeo quoad primam partem affirmatiue, quia ratio peccati, ut sic, saluatur in eo quod non decet naturam rationalem, hoc autem conuenit vtrique peccato: ergo solet tamen quandoque per peccatum simpliciter prolutum intelligi mortale, & si sic caperetur, peccatum ut sic non esset vniuoce vtrique; sed hoc est de nomine & paræ utilitatis.

Respondeo etiam affirmatiue pro secunda parte, quia quod est inductiuum pœnæ æternæ ex natura suæ malitiæ videtur habere distinctæ speciei malitiam ab illo, quod non habet maliciam inductiuam talis pœnæ, sed

hoc etiam parum omnino refert, & est curiosum magis quam utile.

71. Quæres tertio. An potuerit esse peccatum veniale in statu Innocentiæ.

Respondeo quod sic & quidem ante vllum peccatum mortale, quia libertas sufficiens ad primò peccandum mortaliter, sufficeret ad peccandum venialiter; nec aliquid prorsus impedit: nec etiam si committeretur excluderet Innocentiæ statum quoad cætera, præter negationem istius maculæ & pœnæ quam propterea soluere deberet: sicut nec excludit de facto charitate habitualement. In quo quamuis à Thomistis negetur, nulla prorsus est difficultas.

72. Quæres vltimo An pœna æterna debeat peccato veniali per accidens ex cõiunctione cū mortali, hoc est ex suppositione, quod non deleatur, antequam quis moriatur in peccato mortali. Vtilitas resoluendi hoc quæsitum, quod alias videri posset ex classe curiosarum inutilium, consistit in hoc quod si vera sit pars affirmatiua, eò magis retrahi debeant homines à peccando venialiter, & si peccauerint ad satisfaciendum pro illis in hac vita ne vel per accidens, casu quo morerentur in mortali, punirentur ob ipsum pœna æterna, sed ad hoc etiam sufficere deberet quod illa pars probabiliter teneatur à doctoribus grauib; & præterea qui nõ curat abstinere à mortalibus aut iis contractis se liberare per poenitentiam, quamuis sciant grauissimam pœnā illis deberi, parū moueri debet per considerationem pœnæ pro veniali in æternū soluendæ, quæ parui momenti est in cõsideratione ad pœnā debitā cuiusq; mortali: sed vt cūque.

Respondeo negatiue cum Scoto in 4. d. 2. l. 9. 1. quia nulla est ratio, ob quam sic puniri deberet, nisi quia coniungeretur cum peccato mortali; seu ex eo quod procedat à peccatore: sed neque ex eo quod cõiungatur cum mortali; neque ex eo quod procedat à peccatore, debet sic puniri: quia per hæc non crescit veniale in maliciā, nec mortale, aut per se, aut per accidens, & quia est vltimè pœna temporaria sufficienter proportionata ad maliciam quamcumque venialem, nulla prorsus est ratio, cur per accidens puniretur pœna æterna; & quamuis ipsum veniale maneret semper in inferno, tamen non inde sequitur quod soluta pœna temporaria ipsi proportionata, deberet vltimè puniri, & multo minus probabile apparet, quod aliqui ex aduersariis dicunt, si deleteretur in hac vita, non absoluta pœna tēporaria deberet puniri pœna æterna per accidens in casu quæsit.

Dices si non deleteretur peccatum, continuaretur mortaliter, ergo deberet semper puniri.

Respondeo negando consequentiam, quia sicut peccata damnatorum, quæ faciunt de nouo in inferno, aut illa, quæ continentur physice non puniuntur: ita multo minus deberent puniri peccata venialia quatenus continuarentur non solum mortaliter, sed etiam physice.

73. Obiicit illud vulgare: *In Inferno nulla est redemptio*, sed hoc esset falsum, si finiretur ibi pœna peccati venialis; ergo non finitur.

Respondeo explicando maiorem: nulla est redemptio ab ipso inferno aut ab vllò peccato; aut ab vlla etiam pœna, quæ debet persolui in inferno sic; quin tota, quanta est, persolui debeat, cōcedo maiore, & sic sine dubio intelligi debet ille locus. Nulla est redemptio, hoc est nulla est cessatio pœnæ vllius semel inflictæ nego maiore.

Obiicit secundo quamdiu est peccatum, tamdiu debet puniri: sed peccata venialia, hic non condonata, manent semper in inferno; ergo semper puniuntur.

Respondeo negando maiorem, si semel est persoluta debita ipsi pœna.

Obiicit tertio debet puniri peccatum, donec fiat satisfactio requisita pro ipso, sed damnati non possunt satisfacere; ergo peccata venialia ipsorum debent semper puniri.

Respondeo distinguendo maiorem: donec fiat satisfactio, consistens in aliqua retractione ipsius, aut opere aliquo bono, ob quod condonaretur, nego maiore, donec fiat satisfactio cōsistens in persolutione debita

pœna, quæ per solutio est per se totius illius pœnae & vocatur à Theologis satisfactio proprius, quam satisfactio, quod tamen spectat ad quæstionem de nomine, concedo maiorem, & nego quod talis non possit fieri à damnatis respectu venialem.

Obiicies sequeretur nos posse orare pro damnatis, vt liberarentur à pœnis debitis venialibus peccatis: sed hoc est falsum: ergo.

Respondeo supposita minori, de qua parum refert quid dicatur, negando sequelam, quia Deus statuit eos non liberare ab illa pœna, donec tota persolvatur, vt constat ex eo, quod alias posset quis orare pro liberatione ab illa, quod supponitur falsum in minori.

QVÆSTIO X.

An & quomodo Deus sit causa peccati.

74. *Q*uamvis hæc quæstio videri posset potius remittenda ad Theologiam; tamen quia sepius proponi solet inter ipsos seculares, præsertim qui versantur inter hæreticos, placuit in eorum gratiam quid ipse sentiam ea de re proponere. Sensus autem verus quæstionis huius est, an Deus ita se habeat respectu peccati, vt vel necessitet voluntatem, aut impellat vel incitet eam moraliter ad ipsum; seu concurrat cum ea ad ipsum concursu aliquo speciali simili proportionally concursui quem præbet ad actus bonos, ratione cuius dici potest quod sit causa per se & specialis peccati, sicut dicitur actuum bonorum. Vnde in hoc ipso sensu resoluta ac definita est hæc controuersia à Tridentino inferius citando.

CONCLUSIO I.

Deus non est causa peccati. Hæc est communissima omnium Catholicorum contra aliquos hæreticos. Probatum primo ex infinitis scripturæ locis, quæ quia obuia sunt sufficit proponere duo ex Psal. 5. *Non Deus volens iniquitatem tuam.* & ex Sap. 14. *Odio sunt Deo impius & impietas eius.* Sed si ipse vellet peccata, vt deberet velle; si esset causa per se eorum, vt est actuum bonorum; aut si per se necessitaret, aut impelleret ad illa, hæc loca essent falsa: ergo non est talis causa.

Respondent hæretici Deum non velle peccata voluntate manifestata in scriptura, quia per talem prohibet & non vult illa; sed per aliam secretam.

Contra primo si secreta est; vnde cognoscitur ab aduersariis?

Contra secundo, quia sic nollet & vellet idem simpliciter, quo nihil absurdius.

Confirmatur quia vel vult illa simpliciter ita, vt simpliciter sit causa illorum, sicut actus boni, vel non vult, si non vult, ergo vera conclusio, si vult, ergo non potest dici simpliciter quod nolit illa, & sic scriptura id dicens falsa est.

Confirmatur secundo non potest dici quod nō sit causa actus boni, aut quod odio habeat illum; quia reuera constat quod sit causa eius, & quod placeat ipsi: ergo quandoquidem constat quod non velit peccatum, & quod displiceat ipsi, non potest dici quod sit causa eius aut quod non habeat ipsum odio.

Probatum secundo ex Arauf. cap. 23. *Aliquis esse prædestinatus ad malum diuina voluntate non credimus; & si est, qui ita credit, in eum cum omni detestatione anathema dicimus & clarius ex Trid. Sess. 6. c. 6. si quis dixerit mala opera ita et bona Deum operari, non tantum permittisse sed proprie & per se; ita vt non minus proprium sit Deo proditio Iudæ, quam vocatio Pauli, anathema sit.*

Probatum tertio ex PP. Chrys. hom. 8. in ep. 2. ad Tym. *Hoc solum scito, quod Deus omnia prouidet, quod liberi arbitrii conditi sumus; quod alia quidem operatur; alia vero permittit, quod nihil mali vult fieri;* Augustino in responsione ad articulos sibi falsos impositos. *Detestanda est, & abominanda opinio, qua Deum cuiusque male voluntatis & male actionis credit autorem.*

75. *P*robetur hæc conclusio ratione aduerto id videri aliquibus factu, facile, se teneretur sententia Durandi negantis immediatum concursum Dei cum causis secundis ad ipsorum effectus. Sed præterquam quod illa

Sententia Durandi non iuuat ad hoc.

communiter ab ipsis Catholicis reiiciatur, certe nihil mihi videretur afferre facilitatis: nam si non concurrat immediate ad actum peccaminosum, & propterea non est causa ipsius, non erit etiam causa actus boni, quia non concurrat ad ipsum etiam immediate, hoc autem est absurdum; nam ex fide admitti debet Deum esse alio modo causam boni, quo non est mali.

Dices quamuis non concurrat immediate ad actum bonum, cum tamen dici causam ipsius, quia dat gratiam ad ipsum & suadet ac inuitat ad ipsum.

Contra si hoc sufficit vt dicatur ipsius eo modo, quo negatur esse causa peccati, quamuis concurreret immediate ad vtrumque, quia tamen non præstat gratiam ad malum, nec inuitat ad ipsum: sed potius prohibet & retrahit ab ipso, cum tamen præstat gratiam ad bonum & inuitat ad ipsum, posset dici causa actus boni alio modo quam mali, & posset ipsi particulariter ascribi quod hic & nunc producat actus bonus, non vero actus malus ergo nihil iuuat negare concursum immediatum.

Probatum ergo conclusio quia Deus nullo concursu concurrat ad peccandum nisi concursu causæ vniuersalis necessarii requisito ex subordinatione causæ secundæ ad primam, & præterea non præstat auxilium aliquod ad ipsum; & prohibet ipsum etiam sub maxima pœna, loquendo de mortali: sed ad actum bonum præter cōcursum generalem præstat gratiam, & ipsum vel præcipit, vel suadet: ergo non est ita causa peccati, sicut est causa actus boni vt est euidentius; nec etiam est villo modo dicenda causa per se illius, cui particulariter ascribi debet quod fiat peccatum quando committitur, quia vt esset talis causa, deberet alio modo quam concursu generali ad ipsum concurrere.

Confirmatur quia eatenus esset causa per se, cui imputari deberet peccatum in sensu villo, in quo de hac re posset esse controuersia, vel quia necessitaret ad ipsum, vel determinaret moraliter ad ipsum per aliquam qualitatem intrinsecam aut per inuitationem aliquam suasionis aut iussionis aut consilii: neque enim explicari potest quod alio modo esset causa ipsius in sensu aliquo, in quo posset esse controuersia, & ipsimet hæretici ad probandum oppositum conclusionis conantur probare quod aliquo ex his modis cōcurrat ad peccatum, & propterea inferunt eum esse causam peccati, quod sane signum est hunc esse sensum controuersie: sed nullo ex his modis concurrat, non quidem necessitando ad ipsum, quia sic non esset peccatum quia non produceretur libere; nec præstando aliquam qualitatem intrinsecam præuiam, quæ conducatur ad eius productionem, quia nec ratione, nec experientia, nec autoritate constat, quod talis præstatur, vnde absurdissime fingeretur absque vlla necessitate; nec etiam suadendo aut præcipiendo, tum quia non constat villo modo quod suadeat aut præcipiat ipsum, & si cōstaret, inde sequeretur quod non esset peccatum, quia certe peccatum esse non potest facere quodcunque præcipit aut suadet Deus, tum quia constat potius ex tota scriptura quod prohibeat ac dissuadeat ipsum.

77. *Confirmatur* secundo quia ex duabus causis concurrentibus ad aliquem effectum, illa est causa per se, cui debeat ascribi productio effectus, à qua prouenit determinatio alterius causæ ad effectum: sed à voluntate creata, cum qua concurrat Deus, prouenit quod fiat peccatum: ergo voluntati create adscribi debet.

Dices non posse Deum determinari à voluntate creata ad concurrendum, nisi ex eo quod ipsamet voluntas ex se exiget concursum Dei; & hoc non, quia ex se vt cōsideratur in actu primo est indifferens ad peccandum & non peccandum, quandoquidem sit causa libera & cōsequenter non magis exigit concursum ad peccandum, quam ad non peccandum, vel quatenus prior esset concursus ipsius quæ Dei, & hoc non, quia ex essentiali subordinatione ipsius ad causam primam implicat quod possit intelligi habere concursum sine concursu Dei: ergo non potest determinare Deum ad concurrendum; &

hoc